

Czy sondaże przedwyborcze mówią prawdę? O technikach manipulacyjnych w badaniach społecznych i marketingowych

Beata Bielska
Joanna Suchomska
Wojciech Walczak

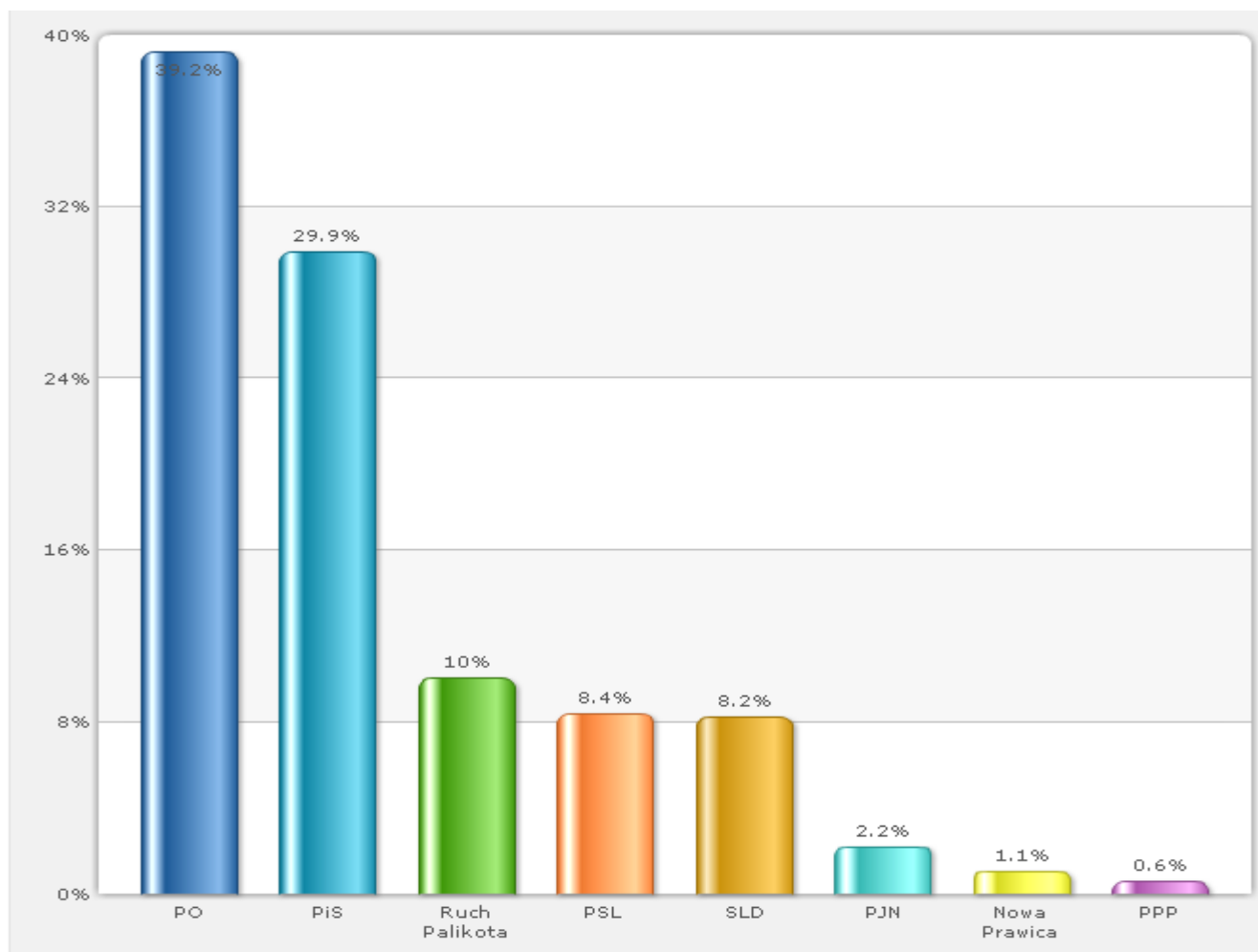
Metody zbierania danych

- Badania bezpośrednie i pośrednie
- Przewaga badań internetowych?
- Co z reprezentatywnością?

Oficjalne wyniki PKW ze wszystkich obwodów wyborczych, 11.11.2011

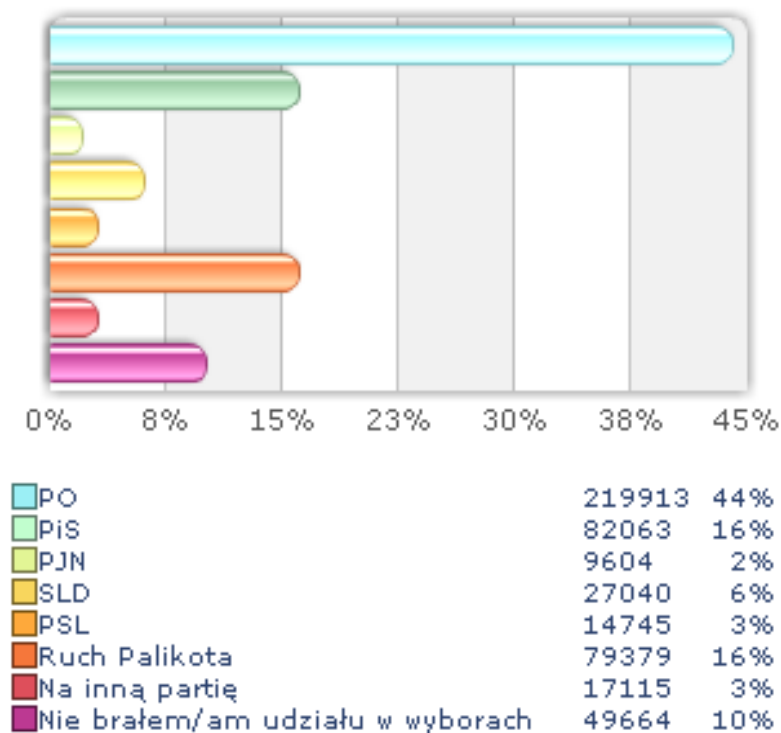
źródło: www.onet.pl

Wyniki sondażu internetowego po wyborach parlamentarnych 2011 zamieszczone na portalu www.onet.pl

Na którą partię oddałeś/aś głos w wyborach parlamentarnych?

Ogółem oddano głosów:
499523

Pytania otwarte vs. zamknięte

Co respondentowi/ce nie
przyjdzie do głowy...

A4. Gdyby wybory do Sejmu odbyły
się dzisiaj,
na kogo by Pan/i głosował/a?

A4. Gdyby wybory do Sejmu odbyły się dzisiaj, na kogo by Pan/i głosował/a?

- Platforma Obywatelska
- Prawo i Sprawiedliwość
- Ruch Palikota
- Sojusz Lewicy Demokratycznej
- Polskie Stronnictwo Ludowe
- Solidarna Polska
- Polska Jest Najważniejsza
- Unia Pracy
- Inne, jakie?

Do czego nie przyzna się
respondent/ka?

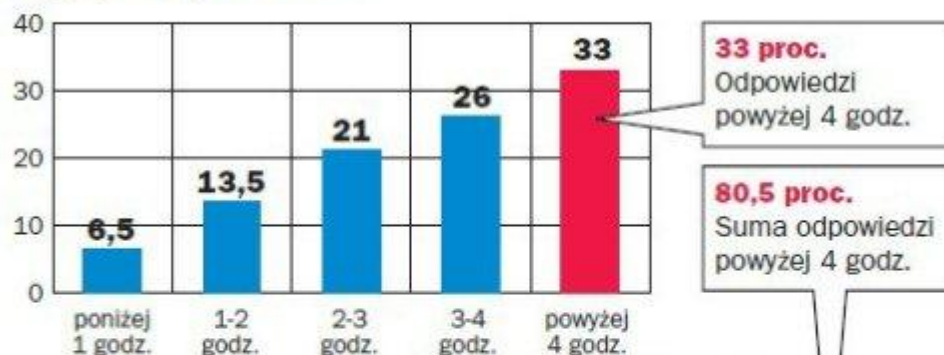

Sztuka tworzenia kategorii

ILE PROCENT POLAKÓW OGLĄDA TELEWIZJĘ POWYŻEJ 4 GODZIN DZIENNIE?

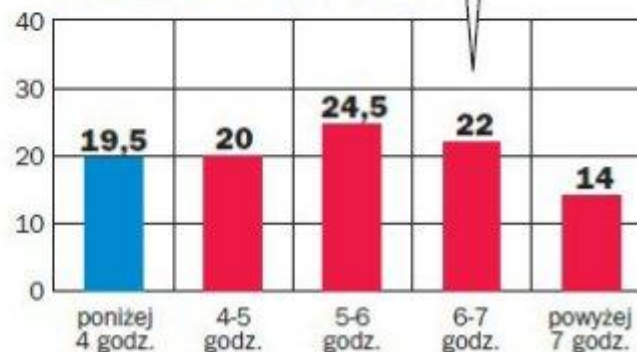
DANE W PROC.

Eksperyment 1, – skala niska

Eksperyment 2, – skala wysoka

Okazuje się, że procent wskazań zależy od tego, w jaki sposób ankieter zada pytania. W pierwszym eksperymencie, gdzie użyto tzw. **skali niskiej**, uzyskano wynik **33 proc.** W drugim, z użyciem **skali wysokiej**, uzyskano wynik **80,5 proc.**

© GAZETA WYBORCZA

ŹRÓDŁO: SWPS

Jak było

Jak jest

[skopiowane z <http://i.imgur.com/kt71Y.jpg>]

Sondaż: Główne partie utrzymują swoje pozycje

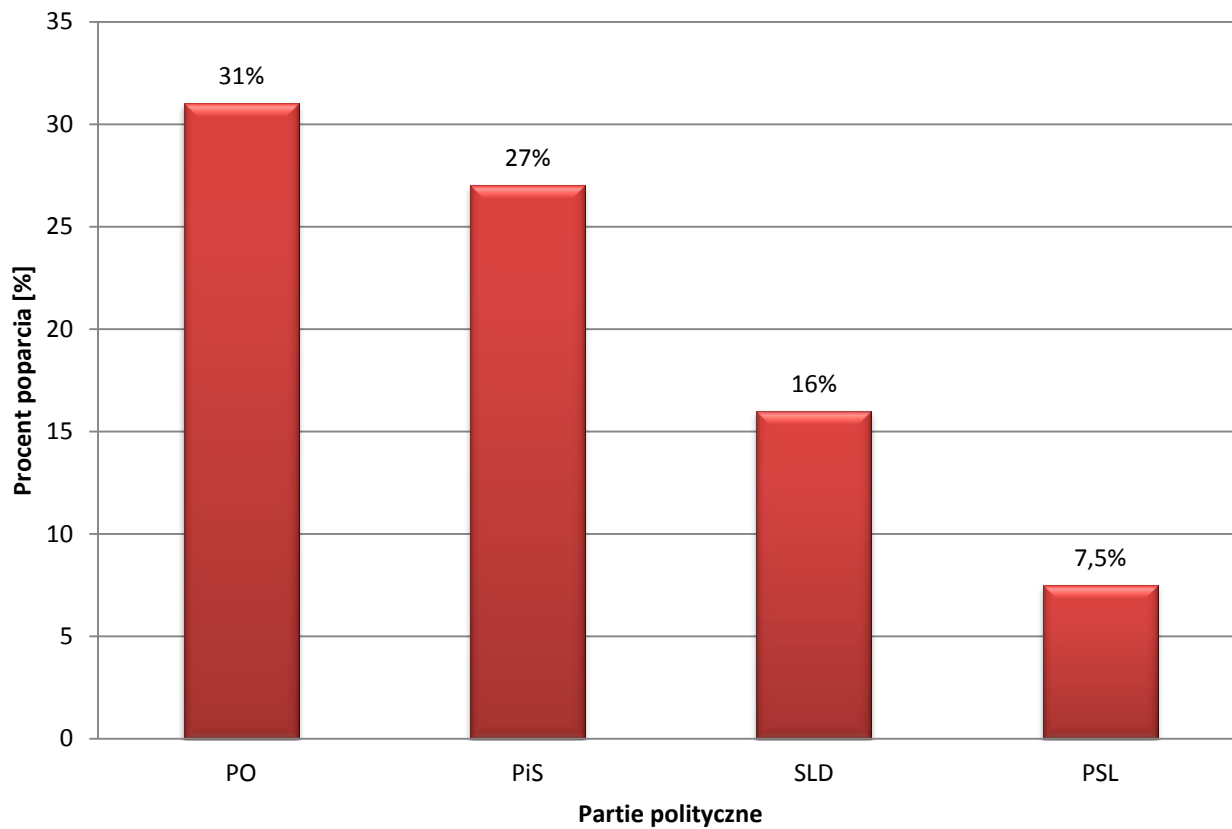
NAJNOWSZY SONDAŻ POLSKIEGO RADIA

Najnowszy sondaż daje szansę wejścia do Sejmu PJN

Fot. TVN24

Poparcie dla partii politycznych

* A co z partiami poniżej przyjętego progu 5%?

„Kolejny sondaż potwierdza trend: Prawo i Sprawiedliwość powoli dogania Platformę”

<http://wpolityce.pl/wydarzenia/25257-kolejny-sondaz-potwierdza-trend-prawo-i-sprawiedliwosc-powoli-dogania-platforme>

"W wyścigu partii X i Y partia X prowadzi..."

Błąd statystyczny z próby określa z jak wysokim prawdopodobieństwem (poziom ufności badania) odsetek z próby nie będzie się różnił od odsetka w populacji o więcej niż przyjęty błąd statystyczny

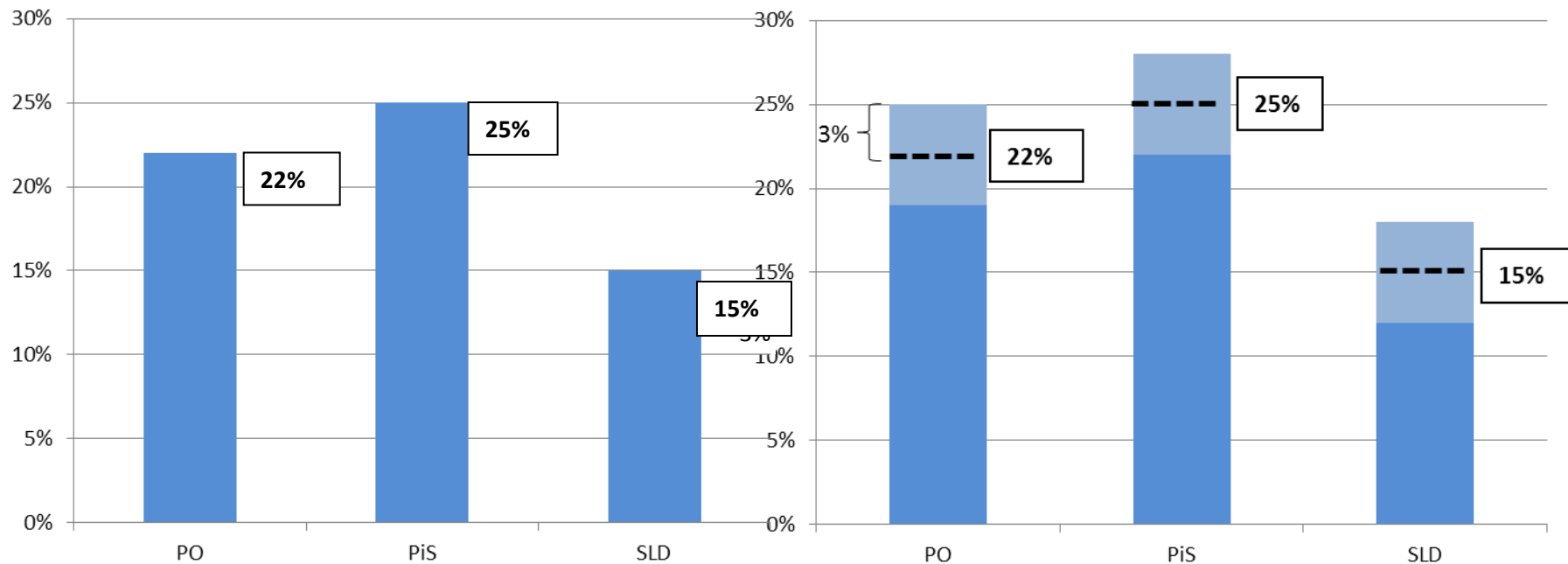
Założmy, że PO ma przewagę nad PiS o 1% - czy faktycznie możemy mówić o przewadze?

Sondaż został przeprowadzony na **1000 respondentów**, przyjęty **błąd z próby wynosi 3%**.

Przewaga PO nad PiS w stosunku **30% do 29%** = rzeczywisty przedział poparcia dla **PO wynosi od 27 do 33%**, dla **PiS od 26% do 32%**.

Źródło: <http://nastrazysondazy.uw.edu.pl/metodologia/blad-statystyczny/>

Jak to wygląda na wykresie...

Założmy, że zbadano 1000 osób uprawnionych do głosowania w wyborach i stwierdzono, że na partię **A chce głosować 60%** respondentów, a na **partię B 40%** respondentów.

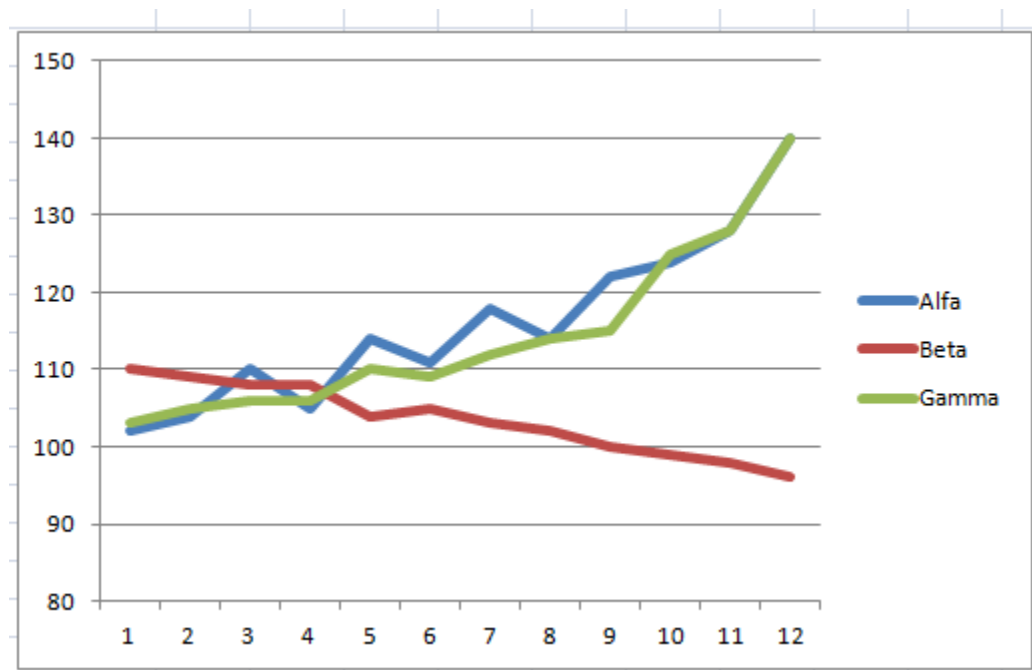
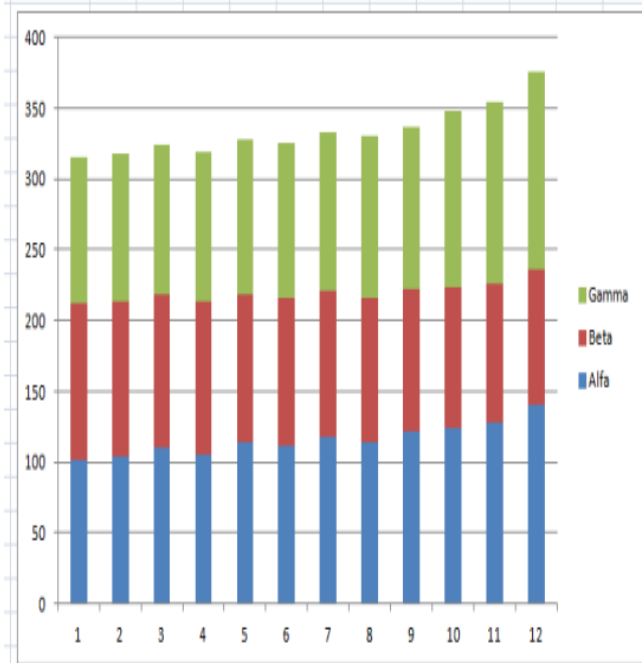
Obliczając błąd statystyczny dla tego badania staramy się określić z wybranym wysokim prawdopodobieństwem (przyjmując poziom ufności na poziomie 0,95), jaki odsetek wyborców w populacji zagłosuje na partię A i B. Po podstawieniu do odpowiedniego wzoru obliczamy, że nasz błąd statystyczny wynosi **3%**.

Zatem na podstawie średniej w naszej próbie wyznaczamy, że przedział ufności zawiera **się między 57% a 63%**. Prawdopodobieństwo, że wyznaczony w taki sposób przedział będzie pokrywał rzeczywisty odsetek osób w populacji popierających partię A wynosi 95%.

Źródło: <http://nastrazysondazy.uw.edu.pl/metodologia/blad-statystyczny/>

Sprzedajemy mniej, ale jak tego nie pokazać?

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Alfa	102	104	110	105	114	111	118	114	122	124	128	140
Beta	110	109	108	108	104	105	103	102	100	99	98	96
Gamma	103	105	106	106	110	109	112	114	115	125	128	140

Wykorzystanie wyników sondaży

- Różne wyniki sondaży (metodologia badań)
- Wyniki sondaży a ich prezentacja i interpretowanie w mediach (prezentacja danych)
- Partia jako zleceniodawca badań (które wyniki pokazujemy)
 - Zalecenia komisji Organizacja Firm Badania Opinii i Rynku OFBOR

Na Straży Sondaży

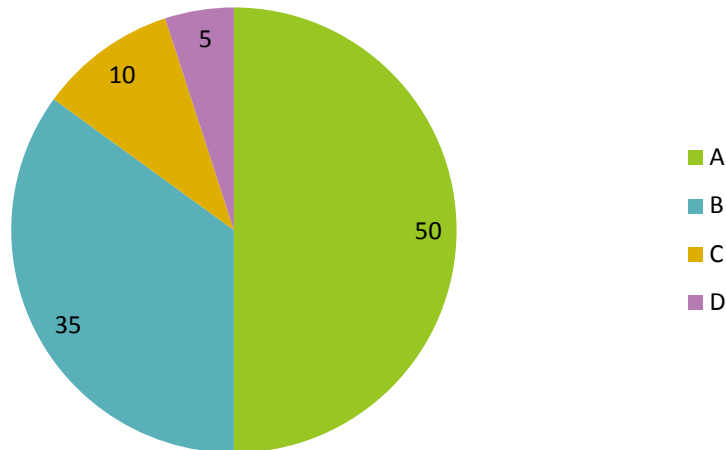

- **Monitoring mediów** pod kątem tego, czy wyniki badań przedstawiane są w sposób poprawny i zgodny z wymogami.
- **Uczestnictwo w debacie publicznej** dotyczącej roli badań opinii publicznej w polskim społeczeństwie.
- **Rozpowszechnianie wiedzy** dotyczącej metodologii badań.
- **Pobudzanie dyskusji** na temat wykorzystania sondaży w mediach.
- **Działalność naukowa** służąca zebraniu wiedzy o kondycji badań sondażowych w Polsce.

Manipulacja w praktyce

Poćwiczymy!

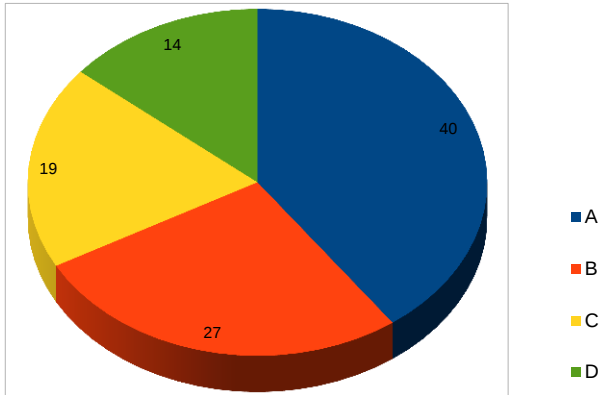
Ćwiczenie 1

Pracujecie w partyjnej gazetce partii B. Różnica między Waszą partią a partią A to 15 punktów procentowych. Zachowując faktyczne, wyrażone w procentach, poparcie dla partii, zbudujcie wykres, który będzie sprawiał wrażenie, że ta różnica jest mniejsza.

Poparcie dla partii politycznych	
Nazwa partii	Poparcie (w %)
A	50
B	35
C	10
D	5

Ćwiczenie 2

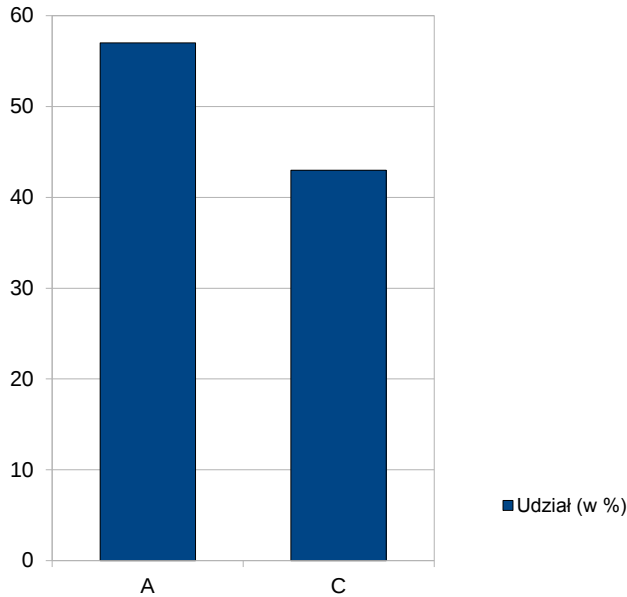
Udział w rynku	
Nazwa firmy	Udział (w %)
A	40
B	27
C	19
D	14

Jesteście przedstawicielami firmy C, posiadającą trzecią pozycję pod względem udziału w rynku. Zbudujcie wykres tak, aby ukryć różnicę między Wami a firmą B i zminimalizować różnicę między Wami a firmą A.

Ćwiczenie 3

Jesteście przedstawicielami firmy A. Chcecie pokazać na wykresie Waszą dominację nad firmą C w sposób bardziej dobitny niż wynikałoby to z danych.

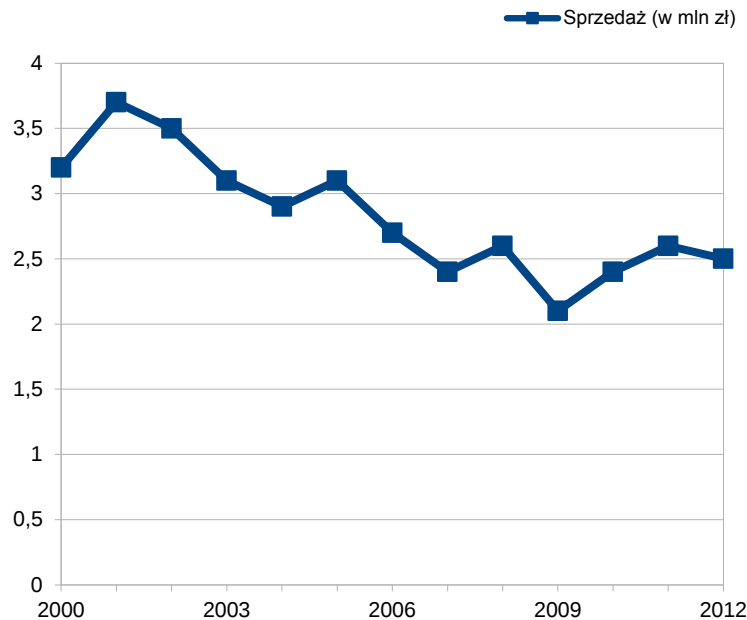
Jak to zrobić?

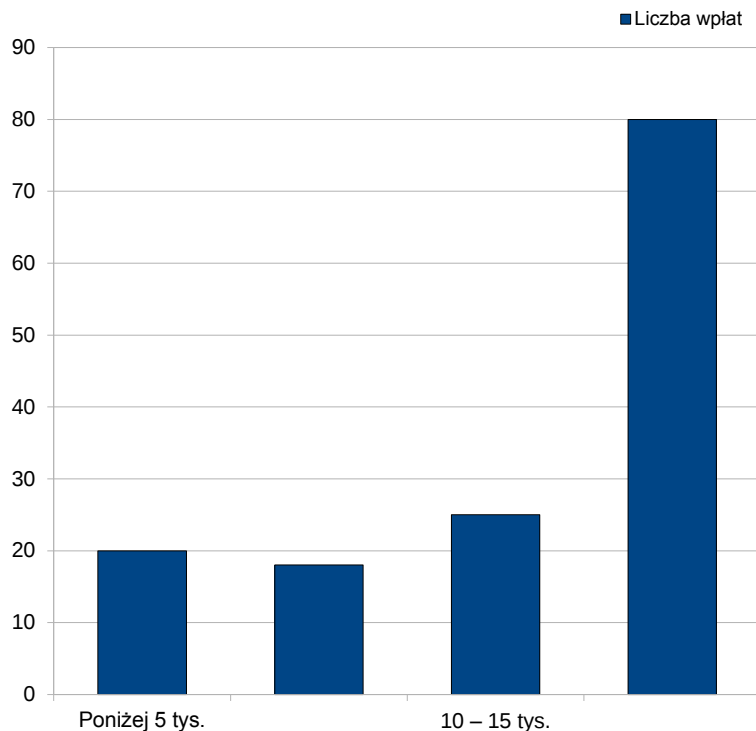
Nazwa firmy	Udział (w %)
A	57
C	43

Ćwiczenie 4

Jesteście przedstawicielami firmy X. Przygotowujecie ofertę reklamową mającą zachęcić drobnych inwestorów do zakupu akcji firmy. Dane o sprzedaży z lat 2000-2012 nie są korzystne. Zaproponujcie wykres pozwalający przedstawić wyniki firmy w jak najkorzystniejszym świetle.

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sprzedaż (w mln zł)	3,2	3,7	3,5	3,1	2,9	3,1	2,7	2,4	2,6	2,1	2,4

Liczba wpłat na kampanię wyborczą

Wpłata (przedziały w tysiącach zł)	Liczba wpłat
Poniżej 5 tys.	20
5 – 10 tys.	18
10 – 15 tys.	25
Powyżej 15 tys.	80

Ćwiczenie 5

Pracujesz dla partii politycznej. Dziennikarz poprosił, abyś przedstawił dane o strukturze finansowania kampanii wyborczej. Problem polega na tym, że kampanię finansują przede wszystkim bogaci. Większość wpływów pochodzi od osób, którzy wpłacili ponad 15 tysięcy złotych. Stwórz wykres, który ukryje ten fakt.

Dziękujemy za uwagę

